

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Kielcach

LKI.410.2.5.2024

Beata Jakubowska
Dyrektor
Zespołu Szkół Ponadpodstawowych nr 1
w Końskich
ul. St. Staszica 5
26-200 Końskie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/060 Kształcenie obronne w klasach mundurowych szkół województwa świętokrzyskiego.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Zespół Szkół Ponadpodstawowych nr 1 w Końskich, 26-200 Końskie, ul. St. Staszica 5 (dalej: Szkoła).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Beata Jakubowska, Dyrektor Szkoły od 1 września 2011 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizacja kształcenia obronnego. 2. Realizacja i skuteczność kształcenia obronnego.
Okres objęty kontrolą	Lata szkolne 2020/2021-2023/2024 (do 29 lutego 2024 r.), z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeżeli miały związek z ustaleniami dotyczącymi okresu objętego kontrolą.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach.
Kontroler	Piotr Fatałski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKI/18/2024 z 3 stycznia 2024 r. <p style="text-align: right;">(akta kontroli str. 1-7)</p>

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

I. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W Szkole prawidłowo opracowano i wdrożono program innowacji pedagogicznej pn. *Edukacja wojskowo-sportowa* (dalej: EWS). Od 1 września 2019 r., w związku ze zmianą okresu nauki w szkołach ponadpodstawowych, wprowadzono aneks do ww. innowacji pedagogicznej, którego celem było dostosowanie czteroletniego programu nauczania do dwóch lat nauki – zmiany wprowadzone tym aneksem nie były jednak spójne z programem EWS. Nie zmieniono bowiem celów edukacyjnych innowacji, pomimo usunięcia szczegółowych treści programowych dotyczących tych celów. Rekrutacja do Szkoły odbywała się na kierunku kształcenia zawodowego, a uczniowie przyjęci do Szkoły mogli dodatkowo wybrać przedmiot EWS (na zasadzie dobrowolności). Program EWS w 75% lekcji przewidywał zagadnienia tożsame z zagadnieniami realizowanymi w ramach programu nauczania w certyfikowanych wojskowych klasach mundurowych (CWKM)³, w pozostałym czasie zaplanowano m.in. tematy dotyczące obrony cywilnej, zagrożeń czasu pokoju, obrony terytorialnej, stanów nadzwyczajnych, sojuszu NATO oraz zajęcia sportowo-rekreacyjne. Mimo podejmowanych przez Szkołę działań nie udało się zapewnić współpracy jednostki wojskowej przy realizacji zajęć praktycznych w ramach EWS. Zamieszczone w statucie Szkoły wewnętrzne ocenianie osiągnięć edukacyjnych i zachowania uczniów określono prawidłowo. Uczniom uczestniczącym w EWS zapewniono umundurowanie. Szkoła dysponowała odpowiednimi warunkami lokalowymi i wyposażeniem pozwalającym na skuteczną realizację edukacji wojskowej, m.in. w okresie objętym kontrolą zakupiono strzelnicę wirtualną.

Zajęcia EWS były w Szkole prawidłowo i rzetelnie dokumentowane w dziennikach lekcyjnych. Bieżące ocenianie uczniów oraz końcoworoczne z EWS było dokonywane zgodnie z WSO oraz przepisami ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty⁴. Osoba prowadząca zajęcia z EWS posiadała odpowiednie kwalifikacje, tj. wykształcenie wyższe pedagogiczne, ukończone studia podyplomowe z *Edukacji dla bezpieczeństwa* oraz była oficerem rezerwy. Uczniowie uczestniczyli w zawodach strzeleckich oraz w uroczystościach patriotycznych. Stwierdzona nieprawidłowość polegała na niepełnym zrealizowaniu programu EWS w dwóch klasach, których dokumentacja była analizowana. Niezgodności dotyczyły niezrealizowania tematyki od trzech do pięciu bloków tematycznych (tj. od 17% do 28% wszystkich zaplanowanych) oraz niepełnej realizacji od sześciu do dziewięciu zaplanowanych grup zagadnień.

Na stronie internetowej Szkoły zamieszczone były nieaktualne dane o EWS.

II. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Organizacja kształcenia obronnego

Opis stanu faktycznego

Uchwałą nr VII/21/2019 pełniącą funkcję Rady Powiatu w Końskich z dnia 17 kwietnia 2019 r. z dniem 1 września 2019 r. dokonano zmiany nazwy zespołu szkół

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Opracowany przez MON zakres programowego szkolenia realizowanego w ramach innowacyjnych programów przysposobienia obronnego lub edukacji dla bezpieczeństwa oraz programów szkolenia członków organizacji pozarządowych, stanowiący załącznik do rozkazu nr 621/ZPUSZiS-P3/P7 Szefa Sztabu Generalnego WP z 15 października 2019 r.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 2230, ze zm.

⁵ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

z: Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 w Końskich na nazwę: Zespół Szkół Ponadpodstawowych nr 1 w Końskich. W skład Szkoły od 1 września 2019 r. wchodziły: Technikum nr 1 w Końskich, Branżowa Szkoła I stopnia nr 1 w Końskich oraz Szkoła Policealna nr 1 w Końskich. Uchwałą nr XXX/40/2021 Rady Powiatu w Końskich z dnia 30 czerwca 2021 r. zlikwidowano Branżową szkołę I stopnia nr 1 w Końskich z dniem 31 sierpnia 2021 r.

W Szkole według stanu na dzień 30 września w:

- 2020 r. uczyło się 458 uczniów w 18 oddziałach;
- 2021 r. uczyło się 487 uczniów w 18 oddziałach;
- 2022 r. uczyło się 510 uczniów w 19 oddziałach;
- 2023 r. uczyło się 529 uczniów w 19 oddziałach.

W Szkole, w ramach innowacji pedagogicznej Edukacja wojskowo-sportowa, utworzono dwie grupy o charakterze mundurowym (po jednej dla klas I i II) dla kierunków technik architektury krajobrazu, technik elektryk, technik informatyk, technik urządzeń i systemów energii odnawialnej, technik pojazdów samochodowych i technik fotografii i multimedii⁶. W innowacji pedagogicznej według stanu na 30 września uczestniczyło w latach 2020-2023 odpowiednio 58, 57, 51 i 39 uczniów⁷. W okresie objętym kontrolą z zajęć EWS zrezygnowało 30 uczniów⁸.

(akta kontroli str. 8-9, 674)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła: *Przyczyny rezygnacji z udziału w edukacji sportowo-wojskowej były różne: problemy z dojazdem po 8 czy 9 godzinie lekcyjnej, zbyt duża liczba godzin i obciążenie zarówno przedmiotami ogólnymi jak i zawodowymi. Dyrektor na te problemy nie ma wpływu, ponieważ obowiązujące przepisy dotyczące Ramowych Planów Nauczania wymuszają taką liczbę godzin, a umożliwienie uczniom wszystkich kierunków udziału w tych zajęciach wymusza ich realizację na ostatnich godzinach lekcyjnych.*

(akta kontroli str. 660-661)

W Szkole przyjęto *Procedurę wprowadzania innowacji pedagogicznej w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 w Końskich* (dalej: Procedura)⁹. Zgodnie z Procedurą, działalnością innowacyjną można było objąć wybrane zajęcia edukacyjne, wybrany oddział lub określoną grupę uczniów. Wdrażana innowacja nie mogła naruszać uprawnień ucznia do bezpłatnej nauki, wychowania i opieki w zakresie ustalonym w ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe¹⁰. Jeżeli wprowadzenie innowacji pedagogicznej wymagało przyznania Szkole dodatkowych środków budżetowych to wymagana była pisemna zgoda organu prowadzącego na finansowanie zaplanowanych działań. Nauczyciel zgłaszał chęć wdrożenia innowacji pedagogicznej w formie pisemnej, wypełniając kartę innowacji, w terminie do 15 marca roku szkolnego poprzedzającego rok szkolny, w którym planowane było rozpoczęcie innowacji. W karcie zgłoszenia innowacji nauczyciel przedstawiał:

- nazwę innowacji pedagogicznej;
- rodzaj rozwiązań jakich innowacja dotyczyła (programowe, metodyczne, organizacyjne);
- termin realizacji innowacji pedagogicznej;
- informację czy wdrożenie innowacji pedagogicznej wymaga dodatkowych nakładów budżetowych;
- oddział lub grupę uczniów, które będą objęte działaniami innowacyjnymi;

⁶ od roku szkolnego 2023/2024.

⁷ W tym z klas pierwszych odpowiednio 25, 35, 31 i 15 uczniów i z klas drugich – 33, 22, 20 i 24.

⁸ W roku szkolnym 2020/2021 zrezygnowało sześciu uczniów, w 2021/2022 – 13, w 2022/2023 – 9 i w 2023/2024 – dwóch.

⁹ Zarządzeniem Dyrektora nr 7/2013/2014 z 7 lutego 2014 r.

¹⁰ Dz. U. z 2023 r. poz. 900, ze zm.

- opis innowacji zawierający: uzasadnienie potrzeb wprowadzenia zmian, cele ogólne i cele szczegółowe, zasady innowacji;
- sposoby ewaluacji podejmowanych działań innowacyjnych.

Do karty zgłoszenia innowacji nauczyciel dołączał opracowaną innowację pedagogiczną oraz pisemną zgodę nauczyciela lub nauczycieli na uczestnictwo w innowacji pedagogicznej. Wdrożenie innowacji miało nastąpić po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej i rady rodziców. Rekrutacja uczniów do oddziału, w którym prowadzona była innowacja pedagogiczna odbywała się na zasadach powszechnej dostępności, zgodnie z art. 14 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo oświatowe.

(akta kontroli str. 10-16)

Po raz pierwszy innowacja pedagogiczna pn. *Edukacja wojskowo-sportowa* została wprowadzona w Szkole od roku szkolnego 2014/2015, a obecnie prowadzona innowacja (zmodyfikowana w 2019 r.) realizowana była od roku szkolnego 2017/2018.

Nauczyciel, który opracował innowację pedagogiczną pn. *Edukacja wojskowo-sportowa*, 12 września 2016 r. zwrócił się z prośbą do Dyrektora Szkoły o dopuszczenie do użytku szkolnego i wpisanie programu autorskiego EWS do szkolnego zestawu programów nauczania. Wskazaniem w karcie innowacji pedagogicznej celem innowacji było stworzenie zaplecza systemu obronnego państwa w postaci przeszkolonych kadr młodego pokolenia. Nauczyciel w uzasadnieniu zaznaczył, że innowacja została opracowana po przeprowadzeniu badania ankietowego w 14 gminach powiatu koneckiego, z którego wynikało duże zainteresowanie takim kierunkiem. Nauczyciel zwrócił również uwagę na bogatą tradycję Szkoły w sportach obronnych. Szkoła uczestniczyła dwunastokrotnie w Finale Ogólnopolskim Zawodów Sportowo-Obronnych „Sprawni jak żołnierze”, w tym sześciokrotnie zdobyła miano najlepszej drużyny w kraju. Spodziewanym efektem realizowanych zajęć miało być przygotowanie uczniów do działań o charakterze obronnym i ratowniczym, do podejmowania decyzji w sytuacjach zagrożenia, kształtowanie postaw patriotycznych i wzorców zachowań w sytuacjach nietypowych oraz przekazanie wiedzy wojskowej w zakresie umożliwiającym dalsze kształcenie w służbach obronnych. Do pisma dołączył kartę innowacji, program autorski oraz zgodę na uczestnictwo w innowacji pedagogicznej. Rada Pedagogiczna Szkoły uchwałą nr 1/2016/2017 z 14 września 2016 r., na podstawie art. 41 ust. 1 pkt 3 ustawy o systemie oświaty oraz § 4 pkt 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Nauki i Szkolnictwa z dnia 9 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków prowadzenia działalności innowacyjnej i eksperymentalnej przez publiczne szkoły i placówki¹¹, zatwierdziła do realizacji w cyklu czteroletnim innowację pedagogiczną EWS. Rekrutacja do klasy miała odbywać się na zasadzie powszechnej dostępności, a nauczyciel uczący został zobowiązany do przedstawienia Radzie Pedagogicznej corocznie w czerwcu sprawozdania z realizacji innowacji. Rada Rodziców przy Szkole pozytywnie zaopiniowała powyższą innowację.

Dyrektor Szkoły 13 grudnia 2016 r. wystąpiła do Starosty Koneckiego o wyrażenie zgody na wdrożenie od 1 września 2017 r. innowacji programowej w klasach: technik architektury krajobrazu, technik elektryk, technik pojazdów samochodowych, technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej przeznaczonych do realizacji w klasach I-IV¹². W piśmie wskazano, że innowacja wymaga przyznania Szkole dodatkowych środków budżetowych. Wicestarosta 11 stycznia 2017 r. poinformował Szkołę, że wniosek został pozytywnie zaopiniowany, a środki na realizację przedmiotowej innowacji zostaną przyznane przez Zarząd Powiatu w Końskich od 1 września 2017 r.

¹¹ Dz. U. Nr 56, poz. 506, ze zm.; uchylone z dniem 1 września 2017 r.

¹² W klasach I-III po dwie godziny tygodniowo, a w kl. IV – 1 godzina tygodniowo.

przy zatwierdzaniu projektów arkuszy organizacyjny na rok szkolny 2017/2018. Szkoła 27 kwietnia 2017 r. poinformowała Kuratorium Oświaty w Kielcach o wdrożeniu innowacji pedagogicznej.

(akta kontroli str. 17-52, 178)

W dniu 23 lipca 2019 r. Dyrektor Szkoły zatwierdziła sporządzony przez nauczyciela zgłaszającego innowację aneks do programu autorskiego EWS. Aneks obowiązywał od 1 września 2019 r. Zgodnie z aneksem zajęcia miały odbywać się w klasach I-II w wymiarze dwóch godzin tygodniowo, co skutkowało zmniejszeniem liczby godzin lekcyjnych z 240 do 124 w cyklu nauczania. Sporządzono nowy rozkład materiału. W wyniku zmniejszenia liczby godzin całkowicie zrezygnowano z zajęć nauki pływania i ratownictwa wodnego (60 godzin), sportów walki (16), szkolenia inżynierijno-saperskiego (4), ochrony przeciwchemicznej (4), ochrony przeciwlotniczej (4), szkolnictwa wojskowego (2), roli jednostki w kształtowaniu własnego i społecznego bezpieczeństwa (2) i psychologiczne skutki sytuacji kryzysowych w kraju (2). Ograniczono również liczbę godzin z ośmiu tematów, natomiast liczbę godzin strzelectwa sportowego zwiększono o osiem. Aneks ten był niespójny z programem innowacji pedagogicznej zatwierdzonym w 2016 r., o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 28-39, 53-60)

Dyrektor Szkoły poinformowała: *Od roku szkolnego 2024/2025 zostanie opracowany nowy autorski program innowacji na podstawie wymogów Ministerstwa Obrony Narodowej. Szkoła ponownie wystąpi z wnioskiem o podpisanie umowy z Centrum Przygotowań do Misji Zagranicznych w Kielcach lub do innej jednostki.*

(akta kontroli str. 663)

W okresie objętym kontrolą Szkoła nie zawierała porozumień z jednostkami wojskowymi ani organizacjami proobrońnymi. W dniu 21 maja 2014 r. zawarła porozumienie z Centrum Przygotowań do Misji Zagranicznych im. gen. Broni Władysława Sikorskiego w Kielcach dotyczące wspólnego działania na rzecz obronności państwa i wychowania patriotycznego młodzieży. Ostatni rokiem współpracy był rok 2018. Dyrektor Szkoły złożyła do Komendanta Centrum Przygotowań do Misji Zagranicznych wnioski do planu współpracy jednostki wojskowej z organizacjami pozarządowymi i innymi partnerami społecznymi na lata 2020/2021 i 2021/2022 jednak nie otrzymała żadnej odpowiedzi.

(akta kontroli str. 61-73, 179-181)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła: *do Centrum Przygotowań do Misji Zagranicznych w Kielcach corocznie wysyłany był wniosek o współpracę. Jednak od roku szkolnego 2019/2020 Centrum pozostawiało wnioski bez rozpatrzenia. W 2020 roku zaczęła się pandemia korona wirusa, która sparaliżowała życie w kraju. Różne obostrzenia i tak uniemożliwiały by współpracę z podmiotami zewnętrznymi w związku z tym nie szukano innych podmiotów.*

(akta kontroli str. 654)

Dyrektor Szkoły, na podstawie art. 22a ust. 6 i 7 ustawy o systemie oświaty, po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej dopuściła do użytku w Szkole autorski program nauczania przedmiotu EWS. Program został zaewidencjonowany pod numerem 24/T5/20 w szkolnym zestawie programów nauczania na rok szkolny 2020/2021 i kolejne lata szkolne

(akta kontroli str. 74-91)

Jako podstawy prawne programu nauczania przedmiotu EWS wskazano rozporządzenie Ministra Edukacji Nauki i Szkolnictwa w sprawie warunków prowadzenia działalności innowacyjnej i eksperymentalnej przez publiczne szkoły

i placówki (uchylone z dniem 1 września 2017 r.) oraz porozumienie o współpracy z jednostką wojskową Kielce-Bukówka (nierealizowane przez ww. jednostkę wojskową w okresie objętym kontrolą). Celami ogólnymi programu było m.in. przygotowanie młodzieży do aktywnego uczestnictwa o charakterze obronnym i ratowniczym, wyposażenie uczniów w wiedzę z zakresu bezpieczeństwa państwa oraz wyposażenie uczniów w wiedzę z zakresu bezpieczeństwa państwa. W programie nauczania wskazano 20 celów edukacyjnych, w tym m.in.:

- zapoznanie uczniów ze specyfiką pracy w służbach mundurowych;
- przygotowanie uczniów do zawodowej służby wojskowej;
- wyposażenie uczniów w wiedzę, umiejętności w sytuacji zagrożenia życia i zdrowia;
- zasady orientacji w terenie;
- przygotowanie do prowadzenia ognia z broni strzeleckiej;
- udzielanie pierwszej pomocy medycznej na polu walki;
- zapoznanie uczniów z uzbrojeniem Wojska Polskiego, środkami łączności oraz przyrządami rozpoznawania skażeń chemicznych i promieniotwórczych;
- nauka pływania i ratownictwo medyczne (nie realizowane od roku szkolnego 2019/2020).

Jako zadania Szkoły w programie wskazano m.in.: kształtowanie świadomości obronnej uczniów, przygotowanie uczniów do podejmowania samodzielnych działań w sytuacjach kryzysowych oraz do wykorzystania treningu fizycznego w pracy nad własną postawą (odpowiedzialność, samodyscyplina, konsekwencja w działaniu). W okresie objętym kontrolą, szczegółowe treści programowe dotyczyły: tradycji szkolenia obronnego w Polsce (2 godziny), ceremoniału wojskowego (4), służby wojskowej (4), regulaminu sił zbrojnych (4), organizacji obrony cywilnej (4), zagrożeń czasu pokoju (4) i wojny (4), prawa humanitarnego (2), stanów nadzwyczajnych (3), systemu obronności Rzeczypospolitej Polskiej (4), rodzajów sił zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (4), struktury obrony terytorialnej (2), sojuszu NATO (2), strzelectwa sportowego (24), terenoznawstwa (12), zajęć sportowo-rekreacyjnych (13) i musztry (31). Największą liczbę godzin, tj. 25% poświęcono musztrze, 19% strzelectwu sportowemu, a 10% zajęciom sportowo-rekreacyjnym. W programie nauczania nie wskazano podziału na zajęcia teoretyczne i praktyczne.

(akta kontroli str. 20-42, 54-60)

Nauczyciel EWS wyjaśnił: *Innowacja pedagogiczna nie ma podstawy programowej, dlatego też nie wprowadziłem trwałego podziału między zajęciami teoretycznymi, a praktycznymi. Czas nauki zdalnej pokazał, że takie podejście pomogło przetrwać czas kształcenia na odległość. Liczba godzin zajęć teoretycznych w klasie pierwszej – 21 godzin i w klasie II – 19 godzin Liczba godzin zajęć praktycznych w klasie I – 39 godzin i klasie II – 41 godzin.*

(akta kontroli str. 671)

Ewaluacja miała dotyczyć programu jako dokumentu, który mógł być modernizowany i udoskonalany w razie zaistnienia takiej potrzeby. Przedmiotem ewaluacji miała być ocena uczniów, poziom zdobytej wiedzy i umiejętności. Uczeń miał się wykazać umiejętnością wykorzystania wiedzy w praktyce, zdolnościami samodzielnego myślenia i działania oraz rozwiązywania problemów. Narzędziami ewaluacji miały być testy sprawnościowe, sprawdziany z wiadomości teoretycznych i umiejętności praktycznych, wypowiedzi ustne i ankiety.

(akta kontroli str. 20-42, 54-60)

Przedmiot EWS w stosunku do programu nauczania CWKM obejmował zagadnienia w wymiarze: regulaminy wojskowe i musztra (250% godzin CWKM), wychowanie fizyczne (216%), terenoznawstwo (150%), profilaktyka i dyscyplina wojskowa (133%),

kształcenie obywatelskie (100%) i szkolenie strzeleckie (77%). W ramach EWS nie realizowano następujących przedmiotów zaplanowanych w CWKM: taktyka, rozpoznanie wojskowe, szkolenie inżynieryjno-saperskie, obrona przed bronią masowego rażenia, powszechna obrona przeciwlotnicza, łączność, ochrona i obrona obiektów, szkolenie medyczne, budowa i eksploatacja uzbrojenia i sprzętu wojskowego, zabezpieczenie logistyczne, ochrona środowiska, profilaktyka pożarowa i BHP, szkolenie prawne i ochrona informacji niejawnych. W ramach rozkładu materiału EWS na 75% lekcji przewidziano zagadnienia tożsame z zagadnieniami realizowanymi w ramach CWKM, w pozostałym czasie realizowano m.in. tematy dotyczące obrony cywilnej, zagrożeń czasu pokoju, obrony terytorialnej, stanów nadzwyczajnych, sojuszu NATO oraz zajęcia sportowo-rekreacyjne.

(akta kontroli str. 54-60,92)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła: *Innowacja Edukacja sportowo-wojskowa została wprowadzona w szkole w 2014 roku. Został opracowany program autorski przez nauczyciela zanim zostały wprowadzone CWKM. Od roku szkolnego 2019/2020 wprowadzono Aneks do innowacji, która odbywać się miała już tylko w klasach I i II. Po analizie prowadzonej do tej pory innowacji, nauczyciel prowadzący zajęcia stwierdził, iż program opracowany przez MON jest zbyt wymagający jak na możliwości naszych uczniów. Dodatkowo obciążenie uczniów nowymi przedmiotami przy i tak dużej liczbie godzin wynikających z ramowych programów nauczania oraz trudności z dojazdem młodzieży po zajęciach do domu spowodują, że nikt nie będzie uczęszczał na te zajęcia. W związku z tym uznano, iż lepiej zostać przy okrojonej wersji programu i choć trochę zająć czas młodzieży niż zaprzestać prowadzenia innowacji w związku z brakiem chętnych. Uczniowie, którzy uznali, że liczba zajęć innowacji jest dla nich zbyt mała mogli zapisywać się do jednostki strzeleckiej działającej na terenie miasta.*

(akta kontroli str. 655)

W Szkole opracowano zasady rekrutacji kandydatów do klasy pierwszej technikum. W regulaminie rekrutacji wskazano kierunki kształcenia, wymagane dokumenty, zasady przyznawania punktów przy rekrutacji, terminy składania dokumentów i rekrutacji, zgodnie z art. 134 ustawy Prawo oświatowe oraz rozporządzeniem z dnia 21 sierpnia 2019 r. w sprawie przeprowadzania postępowania rekrutacyjnego oraz postępowania uzupełniającego do publicznych przedszkoli, szkół, placówek i centrów¹³. Regulamin rekrutacji zamieszczony był na stronie internetowej Szkoły¹⁴. W regulaminie rekrutacji poinformowano, że profil sportowo-wojskowy dostępny był na wszystkich kierunkach. Kandydaci do klasy sportowo-wojskowej powinni byli posiadać bardzo dobry stan zdrowia, potwierdzony zaświadczeniem lekarskim wydanym przez lekarza specjalistę w dziedzinie medycyny sportowej lub innego uprawnionego lekarza oraz pisemną zgodę rodziców lub prawnych opiekunów. Przy przyjmowaniu kandydatów do profilu sportowo-wojskowego miała być uwzględniana opinia trenera lub instruktora prowadzącego zajęcia sportowe i opinia lekarza wydającego zaświadczenie.

(akta kontroli str. 93-117)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła: *Zapis posiadania zaświadczenia lekarskiego lekarza z medycyny sportowej został powielony z poprzednich lat, ale nie miał wpływu na możliwość udziału w edukacji wojskowo-sportowej. W rekrutacji na rok szkolny 2024/2025 został już usunięty.*

¹³ Dz. U. poz. 1737 (uchylone z dniem 10 grudnia 2022 r.); zastąpione od roku szkolnego 2022/2023 rozporządzeniem Ministra Edukacji i Nauki z dnia 18 listopada 2022 r. w sprawie przeprowadzania postępowania rekrutacyjnego oraz postępowania uzupełniającego do publicznych przedszkoli, szkół, placówek i centrów (Dz. U. poz. 2431, ze zm.).

¹⁴ www.zsp1konskie.com.

(akta kontroli str. 660)

W postępowaniu rekrutacyjnym do klasy o profilu sportowo-wojskowym Szkoła nie przeprowadzała sprawdzianu uzdolnień kierunkowych, tj. sprawdzianu sprawnościowego, o którym mowa w art. 134 ust. 2 pkt 5 ustawy Prawo oświatowe.

(akta kontroli str. 93-117)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła: *Szkoła nie prowadziła i nie prowadzi postępowania rekrutacyjnego do klasy o profilu sportowo-wojskowym. Szkoła zgodnie z przepisami prawa prowadzi rekrutację do oddziałów kształcących na poszczególnych kierunkach. Dopiero uczniowie przyjęci na dany kierunek mogą uczestniczyć w edukacji sportowo-wojskowej. W związku z powyższym nie zachodzą przesłanki zawarte w art. 134 ust. 2 pkt 5 oraz w ust. 5 ustawy Prawo oświatowe, dlatego nie przeprowadzano sprawdzianu sprawnościowego.*

(akta kontroli str. 654)

Kandydatom chętnym do wzięcia udziału w zajęciach realizowanych w ramach innowacja pedagogiczna pn. EWS nie przekazano rzetelnej informacji o warunkach kształcenia się na tym profilu, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 118)

Szczegółową analizą objęto postępowanie rekrutacyjne na rok szkolny 2021/2022 dotyczące kandydatów do klas pierwszych, którzy zgłosili gotowość do udziału w zajęciach dodatkowych wojskowo-sportowych. Chęć uczestnictwa w zajęciach zadeklarowało 35 osób¹⁵, w tym pięć dziewczynek. W szkole opracowano regulamin rekrutacji na rok szkolny 2021/2022, którego postanowienia były zgodne z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 sierpnia 2019 r. w sprawie przeprowadzania postępowania rekrutacyjnego oraz postępowania uzupełniającego do publicznych przedszkoli, szkół, placówek i centrów. Dyrektor Szkoły powołał komisję kwalifikacyjno-rekrutacyjną oraz wyznaczył jej przewodniczącego. W postępowaniu rekrutacyjnym brano pod uwagę liczbę punktów z egzaminu po szkole podstawowej, ocenę końcową¹⁶ z języków polskiego i obcego, matematyki oraz przedmiotu dodatkowego¹⁷. W postępowaniu rekrutacyjnym kandydaci¹⁸ uzyskali od 47 do 108,75 punktów, w tym za egzamin ósmoklasisty od 24,8 do 60,9 punktów. Wszyscy uczniowie mieli pisemną zgodę rodziców/opiekunów prawnych do uczestnictwa w innowacji sportowo-wojskowej oraz zaświadczenia lekarskie o braku przeciwwskazań do kształcenia się w wybranym zawodzie. Jedynie w trzech zaświadczenia lekarskich poza wskazaniem braku przeciwwskazań do kształcenia się w zawodzie wskazano również brak przeciwwskazań do kształcenia się w klasie wojskowo-sportowej. Jeden z uczniów załączył zaświadczenie o braku przeciwwskazań do uprawiania sportu (motocross). Wszystkie osoby, które zgłosiły chęć uczestnictwa w EWS zostały przyjęte. Protokół z posiedzenia komisji rekrutacyjnej do klas pierwszych z dnia 2 sierpnia 2021 r. zawierał jedynie imiona i nazwiska osób przyjętych do klas pierwszych według kierunków, bez wskazania osób, które wybrały innowację pedagogiczną.

(akta kontroli str. 119-120, 650)

---

¹⁵ W tym 10 uczniów z kierunku technik pojazdów samochodowych, dziewięć – technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej, sześć – technik architektury krajobrazu oraz po pięć – technik elektryk i technik informatyk.

¹⁶ Za ocenę końcową dopuszczającą przyznawano dwa punkty, dostateczną – 8, dobrą – 14, bardzo dobrą – 17 i celującą – 18.

¹⁷ Dla kierunków technik pojazdów samochodowych, technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej oraz technik elektryk – fizyka, dla kierunku technik informatyk – informatyka, a dla kierunku technik architektury krajobrazu – plastyka.

¹⁸ Badaniem objęto dokumenty z postępowania rekrutacyjnego 21 uczniów, ponieważ 14 uczniów odebrało dokumenty, w związku z rezygnacją z nauki w Szkole.

Dyrektor Szkoły, odnośnie zapisów w zaświadczeniach lekarskich o braku przeciwwskazań do kształcenia się w klasie wojskowo-sportowej, wyjaśniła: *Rekrutacja do szkoły odbywa się na określone kierunki kształcenia. Dopiero uczeń przyjęty do szkoły może brać udział w edukacji sportowo-wojskowej. Ponieważ liczba chętnych do udziału w zajęciach nigdy nie była większa niż liczba miejsc nie przeprowadzono rekrutacji do tej klasy. Kandydaci do I klasy otrzymują skierowanie do medycyny pracy zgodnie z kierunkiem kształcenia, który wybrali. Na skierowaniu jest informacja, że kandydat wybiera klasę sportowo-wojskową. Zaświadczenie lekarskie, które przynoszą uczniowie z medycyny pracy zawiera informację o możliwości kontynuowania nauki na danym kierunku w szkole ponadpodstawowej, a brak informacji o tym czy kandydat może uczestniczyć w zajęciach sportowo-wojskowych nie może powodować, że dany kandydat nie zostanie przyjęty do szkoły. W związku z powyższym brak jest możliwości wyegzekwowania zaświadczenia od medycyny pracy, a jedynym wyjściem zostałoby zakończenie prowadzenia innowacji. Między innymi z tego powodu okrojono program nauczania i dostosowano go do możliwości fizycznych uczniów.*

(akta kontroli str. 655-656)

W latach objętych kontrolą uczniowie rozpoczynający naukę z EWS posiadali właściwe predyspozycje do kształcenia w klasie mundurowej. Na zakończenie szkoły podstawowej z wychowania fizycznego spośród uczniów, którzy rozpoczęli naukę na profilu sportowo-wojskowym, 89% uzyskało ocenę celującą lub bardzo dobrą¹⁹, a tylko 11% dobrą lub dostateczną. Na zakończenie szkoły podstawowej 77% uczniów uzyskało z zachowania ocenę wzorową lub bardzo dobrą²⁰, a pozostałe 23% dobrą lub poprawną. Największa liczba uczniów, rozpoczynających w okresie objętym kontrolą naukę, uzyskała z egzaminu ośmioklasisty z języka polskiego wyniki w przedziale od 40-59%²¹, a z języka angielskiego poniżej 40%²². Natomiast z matematyki w większości uczniowie uzyskali wyniki poniżej 40%²³.

(akta kontroli str. 121)

W okresie objętym kontrolą Dyrektor Szkoły sporządziła arkusze organizacyjne Szkoły oraz ramowe plany nauczania dla klas, które realizowały innowacje pedagogiczną zgodnie z § 2 ust 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół²⁴. W planach nauczania zapewniono realizację podstawy programowej w wymiarze godzin zgodnym z załącznikiem nr 5 do ww. rozporządzenia. Zajęcia EWS realizowane były jako zajęcia dodatkowe. W planach nauczania przewidziano zajęcia EWS w klasach I i II w wymiarze 2 godzin tygodniowo, tj. w wymiarze 120 godzin w pięcioletnim okresie nauczania. Natomiast tematyka przedmiotu EWS w klasach

¹⁹ Rozpoczynających naukę: w roku szkolnym 2020/2021 – 94% uczniów, w roku szkolnym 2021/2022 – 86%, roku szkolnym 2022/2023 – 94% i roku szkolnym 2023/2024 – 80%.

²⁰ Rozpoczynających naukę: w roku szkolnym 2020/2021 – 88% uczniów, w roku szkolnym 2021/2022 – 67%, roku szkolnym 2022/2023 – 84% i roku szkolnym 2023/2024 – 67%.

²¹ Liczba uczniów, którzy na egzaminie ośmioklasisty uzyskali w 2020 r. wynik 60-79% – 11, 40-59% – pięciu; w 2021 r. odpowiednio 60-79% – sześciu, 40-59% – 12 i poniżej 40% – trzech; w 2022 r. odpowiednio 80-100% – dwóch, 60-79% – dziewięciu, 40-59% – 15 i poniżej 40% – pięciu; w 2023 r. odpowiednio 60-79% – pięciu, 40-59% – ośmiu i poniżej 40% – dwóch.

²² Liczba uczniów, którzy na egzaminie ośmioklasisty uzyskali w 2020 r. wynik 80-100% – jeden, 60-79% – trzech, 40-59% – trzech i poniżej 40% – dziewięciu; w 2021 r. odpowiednio 80-100% – jeden, 60-79% – trzech, 40-59% – sześciu i poniżej 40% – 11; w 2022 r. odpowiednio 80-100% – ośmiu, 60-79% – trzech, 40-59% – ośmiu i poniżej 40% – 12; w 2023 r. odpowiednio 80-100% – dwóch, 60-79% – czterech, 40-59% – czterech i poniżej 40% – pięciu.

²³ Liczba uczniów, którzy na egzaminie ośmioklasisty uzyskali w 2020 r. wynik 60-79% – trzech, 40-59% – siedmiu i poniżej 40% – sześciu; w 2021 r. odpowiednio 60-79% – jeden, 40-59% – dwóch i poniżej 40% – 18; w 2022 r. odpowiednio 80-100% – pięciu, 60-79% – pięciu, 40-59% – sześciu i poniżej 40% – 15; w 2023 r. odpowiednio 80-100% – dwóch, 60-79% – jeden, 40-59% – czterech i poniżej 40% – ośmiu.

²⁴ Dz. U. z 2024 r. poz. 80.

I i II załączona do innowacji pedagogicznej przewidywała 124 godziny²⁵, tj. o cztery godziny więcej niż według planu nauczania.

(akta kontroli str. 122-129)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła: *W szkolnych planach nauczania zgodnie z przepisami przyjmuje się 30 tygodni zajęć w roku szkolnym co daje 120 godzin w pięcioletnim okresie nauczania (30x2 przez 2 lata). Corocznie na posiedzeniu Rady Pedagogicznej przedstawiany jest kalendarz roku szkolnego z którego wynika, że tych tygodni jest więcej (bo wlicza się tygodnie niepełne, gdzie wypadają święta czy inne dni wolne od zajęć dydaktyczno-wychowawczych). W związku z tym tematyka godzin opracowywana przez nauczycieli może uwzględniać więcej tematów niż wynika ze SPN.*

(akta kontroli str. 656)

Arkusze organizacyjne Szkoły zostały zatwierdzone przez starostę koneckiego.

(akta kontroli str. 182-185)

Statut Szkoły zawierał wszystkie elementy określone w art. 98 ust. 1 ustawy Prawo oświatowe. Zgodnie z § 19 pkt 1 ppkt 6 lit. b statutu podstawowymi formami działalności dydaktyczno-wychowawczej były zajęcia edukacyjne, które organizuje dyrektor szkoły, za zgodą organu prowadzącego szkołę i po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej i rady rodziców oraz zajęcia, dla których nie została ustalona podstawa programowa, lecz program nauczania tych zajęć został włączony do szkolnego zestawu programów nauczania, co było zgodne z art. 109 ust. 1 pkt 2 lit. b ustawy Prawo oświatowe. W myśl § 59 statutu działalność innowacyjna jest integralnym elementem działalności Szkoły. Innowacją pedagogiczną są nowatorskie rozwiązania programowe, organizacyjne lub metodyczne mające na celu poprawę jakości pracy szkoły oraz rozwój kompetencji uczniów i nauczycieli. Innowacja może obejmować wszystkie lub wybrane zajęcia edukacyjne. Innowacja może być wprowadzona w całej szkole lub w oddziale lub grupie. W rozdziale 24 statutu Szkoły zostały określone prawa i obowiązki uczniów, które miały charakter ogólny i nie odnosiły się wprost do zajęć sportowo-wojskowych. Dział VIII statutu zawierał wewnątrzszkolny system oceniania (dalej: WSO), który spełniał wymogi określone w art. 44b ust. 6, 8 i 9, art. 44e ust. 3 i 4, art. 44g ust. 1 ustawy o systemie oświaty. Zgodnie z § 142 pkt 25 statutu Szkoły, minimalna liczba wszystkich form oceniania w semestrze z danego przedmiotu powinna wynosić przynajmniej – liczba godzin przedmiotu tygodniowo plus jeden (dla EWS – trzy).

W statucie Szkoły nie odnoszono się bezpośrednio do przedmiotu EWS. Zgodnie z § 142 ust. 4 statutu, szczegółowe wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania poszczególnych ocen sformułowane są w przedmiotowych systemach oceniania (dalej: PSO), opracowanych przez zespoły przedmiotowe z uwzględnieniem możliwości edukacyjnych uczniów w konkretnej klasie. W PSO z przedmiotu EWS wskazano, że uczniowie realizują takie działy jak: musztra, zajęcia sportowe, terenoznawstwo, strzelectwo sportowe i wiadomości ogólne związane z wojskiem. Uczniowie mieli cztery sprawdziany/kartkówki z ww. działów w ciągu roku, punktowane od 0 do pięciu punktów. Klasyfikacja punktowa przekładała się na ocenę śródroczną. W PSO wskazano, że za 100% - 20 punktów uczeń otrzymuje ocenę celującą, od 85% - 17,5 pkt – ocenę bardzo dobrą, od 70% - 14 pkt – ocenę dobrą, od 50% - 10 pkt – ocenę dostateczną i od 30% - 6 pkt – ocenę dopuszczającą. Dodatkowo za aktywność na lekcji, udział w uroczystościach państwowych i patriotycznych, poczęcie sztandarowym uczeń mógł mieć podniesioną ocenę łącznie o 10%. Wprowadzone w Szkole zasady oceniania osiągnięć edukacyjnych uczniów w ramach przedmiotu EWS wspierały jakość kształcenia.

²⁵ W klasie I – 67 godzin i w kl. II – 57.

Ocenianie zachowania ucznia polegało na rozpoznaniu przez wychowawcę oddziału, nauczycieli oraz uczniów danego oddziału stopnia respektowania przez ucznia zasad współżycia społecznego i norm etycznych oraz obowiązków ucznia określonych w statucie szkoły.

(akta kontroli str. 130-160)

Zgodnie z § 48 statutu Szkoły, każdy rodzic (prawny opiekun) miał prawo skorzystać z dobrowolnego grupowego ubezpieczenia swojego dziecka, a w przypadku uczniów pełnoletnich sam uczeń, od następstw nieszczęśliwych wypadków. Szkoła pomagała w zawieraniu ww. ubezpieczenia, przedstawiając Radzie Rodziców oferty towarzystw ubezpieczeniowych. Decyzję o wyborze ubezpieczyciela podejmowała Rada Rodziców. W uzasadnionych przypadkach, na wniosek rodzica lub wychowawcy grupy, Dyrektor Szkoły mógł podjąć decyzję o sfinansowaniu kosztów ubezpieczenia ze środków finansowych szkoły. Obowiązkiem wszystkich rodziców było wykupienie ubezpieczenia od kosztów leczenia i następstw od nieszczęśliwych wypadków podczas wyjazdów zagranicznych. Wymóg ten dotyczył także nauczycieli.

W okresie objętym kontrolą Szkoła ubezpieczyła²⁶ uczniów, którzy zadeklarowali chęć ubezpieczenia się. Ubezpieczeniem objęto w roku szkolnym 2020/2021 – 449 uczniów (w tym 28 osób zwolnionych z opłacenia składki), w roku szkolnym 2021/2022 – 465 uczniów (w tym 23 osób zwolnionych z opłacenia składki), w roku szkolnym 2022/2023 – 499 uczniów (w tym 22 osób zwolnionych z opłacenia składki), w roku szkolnym 2023/2024 – 502 uczniów (w tym 9 osób zwolnionych z opłacenia składki). Uczniowie uczestniczący w zajęciach EWS nie byli dodatkowo ubezpieczeni.

(akta kontroli str. 130, 161)

Szkoła posiadała 56 mundurów polowych wzór 93 (bluza, spodnie) oraz 48 beretów zielonych. W roku szkolnym 2022/2023 uczniom klasy pierwszej wydano 25 kompletów mundurowych, a w roku szkolnym 2022/2023 wydano 14 kompletów. Pozostałe mundury i berety znajdowały się w magazynie szkolnym.

(akta kontroli str. 162-164, 186-187)

Dyrektor Szkoły poinformowała, że wyjazdy do miejsc realizacji szkoleń praktycznych odbywały się busem Szkoły, a na zawody wojewódzkie uczniowie byli dowożeni przez rodziców.

(akta kontroli str. 656-657)

Od grudnia 2021 r. w Szkole zamontowano system szkolno-treningowy *Pojedynek*, tj. multimedialny, przenośny system strzelecki opracowany na potrzeby rynku cywilnego tzw. wirtualną strzelnicę, na której uczniowie innowacji pedagogicznej odbywali zajęcia ze strzelectwa sportowego. Finansowanie zakupu zrealizowano w ramach programu wspierania przez Ministerstwo Obrony Narodowej jednostek samorządu terytorialnego w zakresie budowy i rozwoju infrastruktury strzeleckiej pn. *Strzelnica w powiecie 2021*. Strzelnica była wyposażona w cztery repliki karabinków szturmowych HK416 i cztery repliki pistoletów Glock.

Zajęcia z przedmiotu EWS odbywały się w sali nr 3 na parterze. W sali na ścianach znajdowały się tablice dydaktyczne dotyczące udzielania pierwszej pomocy oraz budowy karabinków Beryl i Grot. Ponadto w sali znajdowały się następujące pomoce dydaktyczne: fantomy osoby dorosłej do nauki reanimacji/resuscytacji (3 szt.), fantom dziecka, szkoleniowy defibrylator AED, busole (7 szt.), koc termiczny, maski przeciwgazowe (7 szt.), lornetka wojskowa, apteczka pierwszej pomocy – plecak

²⁶ Zakres ubezpieczenia dotyczył: śmierci wskutek nieszczęśliwego wypadku (NW), śmierci ubezpieczonego w środku lokomocji lub aktu terroru, śmierć na terenie placówki oświatowej, uszkodzenie ciała wskutek NW, uszkodzenie ciała wskutek aktu terroru, ugryzienie, ukąszenie lub użądlenie, zdiagnozowana borelioza, NW bez trwałego uszczerbku, koszt operacji plastycznych wskutek NW, koszty poszukiwania dziecka, koszty korepetycji wskutek NW, pomoc psychologiczna po NW, pomoc psychologiczna dla opiekuna w przypadku śmierci ubezpieczonego dziecka.

ratownika medycznego w wojsku, stazy taktyczne (7 szt.), opatrunki indywidualne typu izraelskiego (7 szt.), atrapy karabinków szturmowych (2 szt.), atrapa pistoletu Glock, karabinek AK (do ćwiczenia montażu i demontażu broni), granaty ćwiczebne (2 szt.), materiały do terenoznawstwa (mapy, szkice), krótkofalówki (4 szt.), laptop, kompendium wiedzy dla uczniów klas mundurowych w programie edukacyjnym „proobronni” MEN, publikacja *Zasady postępowania w przypadku zagrożenia terrorystycznego - poradnik dla administratorów*, Ministra Spraw Wewnętrznych (Warszawa 2015). Zajęcia, podczas których wykorzystywano sprzęt multimedialny odbywały się na świetlicy wyposażonej w projektor oraz ekran.

Szkoła posiadała salę gimnastyczną oraz boisko do zajęć sportowych, na których można było prowadzić zajęcia z musztry.

(akta kontroli str. 165-176, 188-204)

Dyrektor Szkoły, odnośnie prowadzenia zajęć ze strzelectwa przed zakupem strzelnicy wirtualnej, wyjaśniła: *Rok szkolny 2020/2021 był rokiem, w czasie którego trwała pandemia korona wirusa. Od momentu powrotu uczniów do szkół od września 2020 roku wprowadzano częściowe ograniczenia w funkcjonowaniu szkoły z powodu nakładanych kwarantann zarówno na uczniów jak i nauczycieli. Nie można więc było zapewnić uczniom w tym czasie bezpiecznego udziału w praktycznej formie szkolenia strzeleckiego zwłaszcza w sytuacji, gdy pod koniec 2020 roku wszystkie szkoły ponadpodstawowe musiały przejść na naukę zdalną. Dopiero w maju 2021 i to z zachowaniem reżimu sanitarnego przeprowadzono szkolenie na strzelnicy w Baryczy.*

(akta kontroli str. 657)

W okresie objętym kontrolą Szkoła wydatkowała na realizację EWS 226,8 tys. zł²⁷, w tym m.in. na remont pomieszczenia strzelnicy – 55 tys. zł i zakup wirtualnej strzelnicy – 128 tys. zł. Dodatkowo Rada Rodziców Szkoły wydatkowała w roku szkolnym 2021/2022 – 1,5 tys. zł, w tym na wyposażenie uczniów – 1 tys. zł²⁸ oraz 0,5 tys. zł na wydatki związane z uczestnictwem uczniów w zawodach klas mundurowych.

(akta kontroli str. 177, 186-187)

Dyrektor Szkoły wskazała następujące bariery dla rozwoju kształcenia obronnego w Szkołach:

- brak jasnej definicji i celów kształcenia obronnego;
- brak spójnej wizji kształcenia obronnego w Polsce. Różne ministerstwa i instytucje mają różne pomysły na to, czym ono powinno być i jakie cele powinno realizować, brak jasnej definicji utrudnia tworzenie programów nauczania i materiałów dydaktycznych, a także ocenę efektywności kształcenia;
- brak wystarczających środków na realizację kształcenia obronnego;
- w wielu szkołach brakuje odpowiedniej infrastruktury do realizacji kształcenia obronnego, brakuje strzelnic, sal gimnastycznych i innych obiektów sportowych;
- brak współpracy z wojskiem, organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami edukacyjnymi;
- duża liczba godzin z zajęć ogólnokształcących, a w przypadku technikum dodatkowo z przedmiotów zawodowych, co znacznie zmniejsza ramy czasowe uczniów na podejmowanie dodatkowych aktywności.

(akta kontroli str. 664)

²⁷ W tym w roku szkolnym: 2020/2021 – 12,6 tys. zł, 2021/2022 – 195,7 tys. zł, 2022/2023 – 13,8 tys. zł, 2023/2024 – 4,7 tys. zł.

²⁸ 30 apaszek wojskowych, 30 plaketek klasy mundurowej, 21 plaketek imiennik oraz jeden stopień na mundur (podporucznik).

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Sporządzony 1 września 2019 r. aneks do innowacji pedagogicznej obejmujący zmiany w programie przedmiotu EWS był niespójny z programem autorskim innowacji zatwierdzonym w 2016 r., ponieważ nie zmieniono celów edukacyjnych innowacji oraz szczegółowych treści programowych. W celach edukacyjnych innowacji w dalszym ciągu znajdowały się np. cele związane z ratowaniem życia nad wodą, udzielaniem pierwszej pomocy medycznej, rozpoznawaniem skażeń chemicznych i promieniotwórczym, które nie występowały w nowym rozkładzie materiału.

(akta kontroli str. 28-39, 53-60)

Nauczyciel prowadzący EWS wyjaśnił: *Wprowadzenie Aneksu od roku szkolnego 2019/2020 miało dwa powody. Pierwszym było prowadzenie zajęć z edukacji sportowo-wojskowej tylko w klasie I i II, drugim dostosowanie programu do reformy szkolnictwa wkraczającej w tym okresie do szkół ponadpodstawowych (pierwszy rocznik po klasie 8 szkoły podstawowej a nie po gimnazjum). Dodatkowym utrudnieniem było to, iż do szkoły mieli przyjść uczniowie, którzy szkołę podstawową zaczęli o rok wcześniej. Dlatego najpierw wprowadziłem zmiany w tematyce, a dopiero w trakcie roku szkolnego, na podstawie obserwacji uczniów, ich zainteresowań oraz możliwości fizycznych po skróceniu o rok dotychczasowej nauki (6 lat szkoła podstawowa plus 3 lata gimnazjum) zamierzałem dokonać zmiany celów edukacyjnych. Niestety w marcu 2020 roku szkoły zostały zamknięte i na wiele miesięcy wprowadzona została nauka zdalna. Dopiero rok szkolny 2022/2023 w całości odbywał się w stacjonarnych warunkach, jak i obecny. Dlatego od nowego roku szkolnego na podstawie obserwacji rocznika, który przyszedł do I klasy od 2022/2023 będę mógł wprowadzić kolejne zmiany zarówno w tematyce jak i w celach innowacji.*

Dyrektor Szkoły wyjaśniła: (...) *udział w innowacji edukacja sportowo-wojskowa nie dawała żadnych uprawnień uczniom uczęszczającym na te zajęcia ani wyniki otrzymywane na tych zajęciach nie dawały żadnych dodatkowych punktów przy rekrutacji na wyższe uczelnie. Dlatego też biorąc pod uwagę różne zainteresowania uczniów chcących uczęszczać na tą innowację zostawiłam pewną dowolność nauczycielowi prowadzącemu co do zmian celów w trakcie trwania innowacji. Sztywne trzymanie się celów mogłoby spowodować rezygnację uczniów, gdyż poruszane zagadnienia byłyby dla nich nie atrakcyjne.*

(akta kontroli str. 660, 671)

Zdaniem NIK wyjaśnienia te nie zasługują na uwzględnienie. Potrzeba analizy i planowanych zmian merytorycznych w programie EWS nie uzasadnia stwierdzonych nierzetelności, które nie zostały zidentyfikowane w trakcie nadzoru pedagogicznego Dyrektora Szkoły.

2. Na stronie internetowej Szkoły zamieszczona była nierzetelna informacja dotycząca innowacji pedagogicznej, która mogła wprowadzać w błąd przyszłych uczniów, co do warunków kształcenia. Informacja zawierała nieaktualne dane dotyczące:
  - czasu trwania innowacji, tj. czteroletniego cyklu szkolenia, który realizowany był w latach poprzednich, zamiast dwuletniego aktualnie realizowanego;
  - realizacji zajęć z zakresu pierwszej pomocy medycznej oraz obrony przed bronią masowego rażenia, które faktycznie nie były już realizowane;
  - współpracy z Jednostką Wojskową Kielce Bukówka, Centrum Przygotowań do Misji Zagranicznych im. gen. broni Władysława Sikorskiego, mimo że współpraca ta nie miała już miejsca.

(akta kontroli str. 118)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła m.in.: *Informacje dotyczące warunków kształcenia na profilu sportowo-wojskowym przedstawiane są corocznie uczniom na pierwszych zajęciach we wrześniu, a rodzicom podczas pierwszego zebrania z rodzicami. Uczniowie po zapoznaniu się z nimi, a także po zapoznaniu się z wymaganiami mogą podjąć decyzję o pozostaniu na tym profilu bądź z niego zrezygnować. Ponieważ jest to innowacja prowadzona w ramach przedmiotu dodatkowego rezygnacja z niego nie powoduje skreślenia z listy uczniów. Dlatego też informacje zawarte na stronie internetowej szkoły dotyczące realizowanej innowacji w minionych latach szkolnych nie są kryterium wyboru szkoły przez kandydatów do klas I, ponieważ kandydaci muszą być najpierw przyjęci na dany kierunek kształcenia, a dopiero potem mogą uczestniczyć w innowacji. Informacje dotyczące wymiaru godzin innowacji zamieszczone na stronie internetowej szkoły nie znajdują się ani w zakładce aktualności, ani w zakładce oferta, ani w zakładce rekrutacja. Dlatego też nie wprowadzają w błąd kandydatów do szkoły, ponieważ opisują tylko działania, które były realizowane w czasie powstawania opisu innowacji.*

(akta kontroli str. 654-655)

Informacja znajdowała się na stronie internetowej Szkoły www.zsp1konskie.com w zakładce *Innowacja wojskowa*.

OCENA CZĄSTKOWA

W Szkole prawidłowo opracowano i wdrożono program innowacji pedagogicznej EWS. Sporządzony 1 września 2019 r. aneks do innowacji pedagogicznej, którego celem było dostosowanie czteroletniego programu nauczania do dwóch lat nauki był niespójny z programem autorskim innowacji. Rekrutacja do szkoły odbywała się na kierunku kształcenia zawodowego, a uczniowie przyjęci do Szkoły mogli dodatkowo wybrać przedmiot EWS. Program nauczania EWS w 75% lekcji przewidywał zagadnienia tożsame z zagadnieniami realizowanymi w ramach CWKM. Zamieszczone w statucie Szkoły zasady oceniania osiągnięć edukacyjnych i zachowań uczniów zostały określone prawidłowo. Uczniom uczestniczącym w EWS zapewniono ubiór mundurowy. Szkoła dysponowała odpowiednimi warunkami lokalowymi i wyposażeniem pozwalającym na skuteczną realizację edukacji wojskowej, m.in. w okresie objętym kontrolą zakupiono strzelnicę wirtualną. W Szkole podejmowano działania w celu zapewnienia uczniom realizacji części zajęć praktycznych we współpracy z jednostką wojskową, jednak nie były one skuteczne. Na stronie internetowej Szkoły zamieszczono nieaktualne informacje o innowacji pedagogicznej.

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

2. Realizacja i skuteczność kształcenia obronnego

W Szkole dzienniki lekcyjne prowadzone były w formie elektronicznej, zgodnie z § 21 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji²⁹ (dalej: rozporządzenie w sprawie dokumentacji).

Szczegółową analizą objęto dokumentację klas, które rozpoczęły naukę przedmiotu EWS w latach szkolnych 2021/2022 i 2022/2023. W przypadku klas rozpoczynających naukę w roku szkolnym 2021/2022 badaniem objęto pełny dwuletni cykl nauki przedmiotu, natomiast w przypadku drugiej klasy okres do końca półrocza roku szkolnego 2023/2024 (trzy semestry). W dziennikach lekcyjnych, zgodnie z § 8 ust. 3 rozporządzenia w sprawie dokumentacji, odnotowywano obecność uczniów na zajęciach z EWS, liczbę godzin usprawiedliwionych i nieusprawiedliwionych

²⁹ Dz. U. z 2024 r. poz. 50.

nieobecności uczniów na tych zajęciach, tematy przeprowadzonych zajęć, oceny bieżące, śródroczne i roczne oceny klasyfikacyjne z zajęć oraz śródroczne i roczne oceny klasyfikacyjne zachowania. Na pierwszych zajęciach w danym roku szkolnym nauczyciel informował o wymogach bezpieczeństwa na zajęciach, wymaganiach edukacyjnych i zasadach oceniania z EWS. Frekwencja poszczególnych uczniów na ww. zajęciach wynosiła od 53% do 100%³⁰. Uczniowie otrzymywali od trzech do pięciu ocen cząstkowych, co było zgodne z WSO oraz PSO. Uczniom podwyższano oceny za aktywność³¹ wpisując dodatkowe punkty, których wysokość nie przekroczyła 10% możliwych do otrzymania w danym roku punktów, co było zgodne z PSO. Oceny śródroczne i końcowe również były zgodne z PSO i WSO. Ocena końcowa z przedmiotu wpisywana była na świadectwie szkolnym w części *dodatkowe zajęcia edukacyjne*. Prawidłowo i rzetelnie dokumentowano prowadzenie zajęć EWS.

(akta kontroli str. 205-217)

Zgodnie z § 60 ust. 2 pkt 1 statutu Szkoły prowadzony był rejestr wyjść grupowych uczniów. Rejestr znajdował się w sekretariacie Szkoły i zawierał dane określone w § 2a ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach³². Dodatkowo prowadzono rejestr wycieczek, w którym w okresie objętym kontrolą odnotowano jedno wyjście w ramach przedmiotu EWS, jako wycieczkę szkolną. W dniu 5 października 2022 r. trzech uczniów brało udział w Mistrzostwach Województwa Świętokrzyskiego w Zawodach Strzeleckich Klas Wojskowych. Zawody odbywały się na terenie centrum targowo-wystawiennicze Targi Kielce SA. Osoby uczestniczące zostały zapoznane z regulaminem dotyczącym zasad obowiązujących podczas wyjścia ze Szkoły.

(akta kontroli str. 130, 218-222)

Uczniom zapewniono bezpieczeństwo w czasie zajęć EWS. W ramach zajęć EWS nauczyciel prowadzący realizował następujące tematy dotyczące bezpieczeństwa na strzelnicach:

- warunki bezpieczeństwa podczas obchodzenia się z bronią;
- zasady BLOS³³;
- BHP zachowania się na strzelnicy.

W okresie objętym kontrolą nie doszło do wypadków podczas zajęć przedmiotu EWS.

(akta kontroli str. 223-230, 249)

W okresie objętym kontrolą Szkoła udzieliła 13 uczniom uczęszczającym na zajęcia EWS pomocy psychologiczno-pedagogicznej w liczbie 67 godzin.

Pedagodzy szkolni poinformowali m.in, że uczniowie korzystali z porad i konsultacji pedagogów szkolnych w miarę swoich potrzeb. Prowadzone były zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne, których uczestnikami byli również uczniowie realizujący zajęcia EWS. W celu przeciwdziałania siłowemu rozwiązywaniu konfliktów koleżeńskich uczniów prowadzono indywidualne rozmowy z uczniami i rodzicami uczniów. W latach szkolnych 2021/2022 i 2022/2023 Szkoła uczestniczyła w programie certyfikacyjnym *Szkoła Myślenia Pozytywnego* realizowanym przez *Fundację Instytut Edukacji Pozytywnej w Warszawie*, którego głównym celem była

³⁰ Dla uczniów, którzy ukończyli klasę: w roku szkolnym 2021/2022 klasa I od 54% do 95%; w roku szkolnym 2022/2023 klasa I od 54% do 100% i klasa II od 65% do 94%; w roku szkolnym 2023/2024 (I półrocze) od 53% do 100%.

³¹ W roku szkolnym 2021/2022 – czterem uczniom z kl. I, a w roku szkolnym 2022/2023 – ośmiu uczniom z klasy I i sześciu z klasy II.

³² Dz. U. z 2020 r. poz. 1604.

³³ Skrót „BLOS” jest akronimem słów: broń, lufa, otoczenie, spust. Stanowią one hasła określające cztery główne zasady bezpieczeństwa, których należy przestrzegać w czasie posługiwania się bronią palną. Źródło: www.wojsko-polskie.pl.

promocja i profilaktyka zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży oraz nauka jak dbać o dobrostan psychiczny, co na niego wpływa i jak on wpływa na funkcjonowanie. W okresie grudzień 2022 r. – grudzień 2023 r. Szkoła brała udział w projekcie *Mediacje w edukacji* w ramach programu *Klimat Szkoły. Tworzymy go razem!*, współfinansowanego ze środków Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 przekazanych przez Ministerstwo Edukacji i Nauki, którego celem było wdrażanie standardów mediacji rówieśniczej do szkół.

Psycholog zatrudniony w Szkole od 1 września 2023 r. poinformował m.in., że wszystkie klasy pierwsze i drugie Szkoły uczestniczyły w lekcjach zapoznawczych z psychologiem szkolnym na początku roku szkolnego. Uczniowie zostali zapoznani z godzinami pracy psychologa i zachęceni do umawiania się na spotkania. Nauczyciele ani uczniowie nie zgłaszali psychologowi incydentów przemocy wśród uczniów realizujących zajęcia EWS.

Zatrudniony w Szkole doradca zawodowy poinformował m.in., że nie identyfikował uczniów z predyspozycjami psychologicznymi i cechami do pełnienia funkcji dowódczych lub przyszłej służby wojskowej, wymieniał się natomiast swoimi spostrzeżeniami z nauczycielem prowadzącym zajęcia z EWS. W ramach doradztwa zawodowego, które realizowane było w klasach piątych, organizowano w Szkole spotkania z przedstawicielami Wojskowego Centrum Rekrutacji w Kielcach oraz zabierano uczniów na Powiatowe Targi Pracy, podczas których uczniowie mogli zapoznać się z ofertą dalszego kształcenia, a także uzyskać informację na temat pracy w wojsku.

(akta kontroli str. 231-242)

W dwóch klasach, których dokumentacja była analizowana, program EWS nie został w pełni zrealizowany, o czym szerzej, w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 223-230)

Nauczyciel prowadzący zajęcia z przedmiotu EWS ukończył studia wyższe pedagogiczne z tytułem magistra wychowania fizycznego (1986) oraz studia podyplomowe w zakresie *Edukacji dla bezpieczeństwa* (2003). W 2018 r. ukończył szkolenie uprawniające do prowadzenia zajęć edukacyjnych w zakresie udzielania pierwszej pomocy zorganizowane przez Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach, którego termin ważności upłynął 29 września 2023 r.

(akta kontroli str. 243-248)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła: *Nauczyciel do czasu ukończenia szkolenia umożliwiającego mu prowadzenia zajęć z udzielania pierwszej pomocy realizuje inne tematy ujęte w autorskim programie.*

(akta kontroli str. 661)

Nauczyciel ten ukończył kursy w zakresie udzielania pierwszej pomocy, w tym:

- podstawowy kurs udzielania pierwszej pomocy organizowany przez Polski Czerwony Krzyż Oddział w Kielcach (2008);
- szkolenie z pierwszej pomocy przedmedycznej organizowany przez Awans w Skarżysku Kamiennej (2011);
- kursy ratownika kwalifikowanego pierwszej pomocy organizowany przez Centrum Szkolenia Marynarki Wojennej w Ustce (2019, 2022)

Nauczyciel odbył również szkolenie instruktorsko-metodyczne dla nauczycieli prowadzących przedmiot *Edukacja dla bezpieczeństwa* organizowane przez Centrum Szkolenia Łączności i Informatyki w Zegrzu Ministerstwa Obrony Narodowej (2016). Był podporucznikiem rezerwy.

Nauczyciel był jedyną osobą prowadzącą zajęcia w ramach EWS.

(akta kontroli str. 243-248)

Nauczyciel EWS corocznie przedstawiał wyniki ewaluacji innowacji pedagogicznej na czerwcowych Radach Pedagogicznych. Ewaluacji podlegały następujące obszary:

- stopień realizacji działań zaplanowanych w ramach innowacji (tylko w sprawozdaniu za rok szkolny 2020/2021 wskazano, że zaplanowane działania nie zostały w pełni zrealizowane z powodu pandemii);
- skuteczność metod i form pracy (wyniki ankiet przeprowadzonych wśród uczniów na zakończenie roku szkolnego 2021/2022 i 2022/2023 wynikało, że uczniowie chętnie brali udział w tych zajęciach i wpływały one na wzbogacenie ich wiedzy z zakresu obronności).

Jako uzyskane efekty pracy wskazano m.in.: wychowywanie patriotyczne uczniów poprzez ich udział w uroczystościach patriotycznych i państwowych, opiekę nad sztandarem Armii Krajowej Oddział Końskie, podniesienie umiejętności strzeleckich uczniów oraz przygotowanie uczniów do przyszłej pracy w służbach mundurowych. We wnioskach do dalszej pracy wskazano m.in. konieczność uatrakcyjnienia zajęć EWS.

(akta kontroli str. 585-626)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła m.in.: *zarówno nadzór, kontrola jak i badanie efektywności prowadzonych zajęć sprowadzało się do tego czy innowacja poprawia funkcjonowanie ucznia w środowisku szkolnym czy też rodzinnym. Ponieważ innowacja nie ma podstawy programowej nie skupiano się na dokładnym i ściśle realizowanym programem autorskim, ponieważ zajęcia te miały wzmocnić uczniów zwłaszcza klas I dla których nasza szkoła była kolejnym etapem w ich życiu po opuszczeniu murów szkoły podstawowej. Po zetknięciu się z nowym środowiskiem potrzebowali zajęć, które by ich integrowały, a nie stanowiły kolejny przedmiot do nauki. W związku z powyższym badanie efektywności kształcenia w edukacji sportowo-wojskowej nie odbywało się na zasadzie porównywania ocen czy też zwiększonej sprawności fizycznej. Uczniowie na zajęciach byli oceniani, a otrzymywane oceny pozytywne semestralne i roczne świadczyły o nabywaniu wiadomości i umiejętności przez nich. Dyrektor Szkoły wskazała również: Zgodnie z przepisami prawa szkoła nie sprawuje tylko i wyłącznie funkcji dydaktycznych. Jej zadaniem jest również spełniać rolę opiekunczą i wychowawczą. Dlatego też wprowadzona innowacja pedagogiczna z edukacji sportowo-obronnej kładła nacisk na te dwie ostatnie. (...) Zamiast spędzać czas grając na komputerze bądź przeglądając media społecznościowe, uczniowie mieli możliwość brać udział w wydarzeniach patriotycznych podczas których poznawali historię Polski, ale również historię swojej „Małej Ojczyzny” czyli dowiadywali się o wydarzeniach w czasie II wojny światowej czy też po jej zakończeniu, które miały miejsce na terenie naszego powiatu. Opiekując się pocztą sztandarową Armii Krajowej oddział Końskie otrzymywali informacje z „pierwszej ręki” od świadków i uczestników tamtych wydarzeń. Dodatkowo brali czynny udział w wolontariacie zbierając potrzebne artykuły dla kombatantów, pomoc w czasie pandemii czy też zbiórka na rzecz osób z Ukrainy po wybuchu wojny.*

(akta kontroli str. 666)

Wskaźnik skuteczności kształcenia, tj. udział uczniów, którzy ukończyli EWS z wynikiem bardzo dobrym z tego przedmiotu i uzyskali co najmniej dobre wyniki (tj. średnią ocen co najmniej 3,59) z języka obcego, matematyki, wychowania fizycznego i przedmiotów realizowanych na poziomie rozszerzonym³⁴ wyniósł średnio 27%³⁵.

³⁴ Jeżeli był to przedmiot inny niż matematyka.

³⁵ W tym dla klasy rozpoczynającej kształcenie w roku szkolnym 2020/2021 – 40% i dla klasy rozpoczynającej kształcenie w roku szkolnym 2021/2022 – 19%.

- dla klasy rozpoczynającej kształcenie w roku szkolnym 2020/2021 – 40%;
- dla klasy rozpoczynającej kształcenie w roku szkolnym 2021/2022 – 19%.

Wskaźnik bieżącej skuteczności kształcenia uczniów uczestniczących w EWS (dla uczniów, którzy nie ukończyli pełnego cyklu EWS, tj. rozpoczynających kształcenie w roku szkolnym 2022/2023), określony jako udział uczniów, którzy ukończyli pierwszy rok EWS z wynikiem bardzo dobrym oraz uzyskali co najmniej dobre wyniki na świadectwie z klasy pierwszej z języka obcego, matematyki, wychowania fizycznego i przedmiotów realizowanych na poziomie rozszerzonym wyniósł 27%.

Wskaźnik aktywności obronnej, tj. udział uczniów klas mundurowych w różnych formach rywalizacji w zakresie umiejętności sportowo-obronnych (strzeleckich, medycznych) odbywających się pod patronatem kuratoriów oświaty i/lub MON i/lub innych instytucji regionalnych i centralnych wyniósł 60%;

Wskaźnik postaw, tj. udział uczniów w przedsięwzięciach patriotycznych w co najmniej dwóch uroczystościach lub przedsięwzięciach patriotycznym w każdym roku kształcenia w stosunku do liczby uczniów wyniósł 33%.

(akta kontroli str. 627-632)

W wyniku badania ankietowego przeprowadzonego pośród uczniów Szkoły, którzy uczestniczyli lub uczestniczą w zajęciach EWS³⁶ stwierdzono, że:

- 50% uczniów³⁷ planuje związać swoją przyszłość ze służbami mundurowymi³⁸;
- 82% uczniów ponownie wybrałoby kształcenie na zajęciach EWS;
- średnia ocena³⁹ otrzymanych materiałów dydaktycznych, wyposażenia, ubioru mundurowego wyniosła – 5,26;
- średnia ocena wyposażenia sal dydaktycznych oraz miejsc prowadzenia zajęć praktycznych wyniosła – 5,32;
- średnia ocena wsparcia pedagogicznego w szkole i miejscu realizacji zajęć praktycznych wyniosła – 5,11;
- średnia ocena poziomu zadowolenia/spelnienie oczekiwań co do realizacji praktycznych zajęć wojskowych wyniosła – 5,11.

(akta kontroli str. 633-635)

Dyrektor Szkoły poinformowała: *Szkoła nie otrzymuje informacji dotyczących absolwentów, którzy podjęli pracę w służbach mundurowych. Z prywatnych rozmów prowadzącego zajęcia z absolwentami wiemy, że cztery osoby są obecnie żołnierzami zawodowymi, a siedmiu służy w Wojskach Obrony Terytorialnej.*

(akta kontroli str. 675)

Plany nadzoru pedagogicznego (dalej także: plany) na lata szkolne 2020/2021-2023/2024 zostały przedstawione Radzie Pedagogicznej odpowiednio 15 września 2020 r., 14 września 2021 r. i 15 września 2022 r., 14 września 2023 r., tj. w terminie wymaganym w § 23 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego⁴⁰ (dalej: rozporządzenie w sprawie nadzoru). Plany te zawierały elementy wymagane § 23 ust. 3 rozporządzenia w sprawie nadzoru. W Planach ujęto m.in. następujące obszary tematyczne kontroli:

- budowanie spójnego, promującego prospołeczne i etyczne postawy, środowiska wychowawczego;

³⁶ Ankiety przekazano wszystkim uczniom, którzy uczestniczyli w zajęciach EWS w okresie objętym kontrolą. Otrzymano 44 ankiety.

³⁷ W tym rozpoczynających naukę w latach szkolnych 2019/2020 – 50%, 2020/2021 – 38%, 2021/2022 – 50%, 2022/2023 – 58% i 2023/2024 – 45%.

³⁸ Tj. podjąć służbę przygotowawczą lub podstawową, pracę w służbach mundurowych lub studia na uczelni wojskowej.

³⁹ W skali od 0 do 6.

⁴⁰ Dz. U. z 2024 r. poz. 15.

- kształcenie umiejętności podstawowych i przekrojowych uczniów;
- stosowanie zasad oceniania zachowania;
- ocenianie uczniów zgodnie z WSO;
- bezpieczeństwo – profilaktyka zachowań ryzykownych, działania profilaktyczne;
- przestrzeganie przepisów prawa dotyczących wychowania, opieki i bhp;
- indywidualizacja procesów nauczania.

W Planach nie odniesiono się wprost do zajęć EWS.

(akta kontroli str. 250-380)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła: *Edukacja sportowo-wojskowa była prowadzona w ramach innowacji pedagogicznej, dlatego też problematyka tych zajęć nie była w tym czasie priorytetem, który należało uwzględnić w planach nadzoru, zwłaszcza w okresie pandemii Covid-19, która wymuszała podjęcie wielu innych działań w celu zapewnienia bezpieczeństwa uczniom i pracownikom.*

(akta kontroli str. 660)

W okresie objętym kontrolą Dyrektor Szkoły przedstawiała na zebraniu Rady Pedagogicznej, nie rzadziej niż dwa razy w roku szkolnym, wyniki i wnioski wynikające ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego oraz informacje o działalności Szkoły, zgodnie z art. 69 ust. 7 ustawy Prawo oświatowe oraz § 24 rozporządzenia w sprawie nadzoru. W sprawozdaniach nie odniesiono się wprost do zajęć EWS.

(akta kontroli str. 381-584)

W okresie objętym kontrolą Dyrektor Szkoły przeprowadziła pięć obserwacji lekcji EWS. W roku szkolnym:

- 2020/2021 przeprowadzono obserwację lekcji w klasie II, której tematem były rodzaje musztry;
- 2021/2022 w klasie I lekcję dotyczącą podstaw żołnierskiego zachowania;
- 2022/2023 w klasie I lekcję dotyczącą podstawowego wyposażenia żołnierza oraz w klasie II lekcję dotyczącą broni sportowej;
- 2023/2024 w klasie I dotyczącą warunków bezpieczeństwa podczas obchodzenia się z bronią

W ocenie Dyrektora Szkoły cele lekcji były jasne, znane uczniom i umożliwiały ocenę stopnia ich realizacji, metody nauczania były dobrze dobrane do celów, a czas zajęć wykorzystany efektywnie. Uczniowie w trakcie zajęć zdobyli przydatne umiejętności. Nauczyciel dobrze dobrał pomoce dydaktyczne do celów zajęć. Dyrektor Szkoły jako silne strony nauczyciela wskazała bardzo bogatą wiedzę merytoryczną oraz dobry kontakt z klasą. W arkuszu obserwacji lekcji dotyczącej podstawowego wyposażenia żołnierza wskazał, że w niektórych przypadkach należałoby zwiększyć samodzielność uczniów. Natomiast w arkuszu dotyczącym lekcji o broni sportowej zauważyła brak zgodności niektórych realizowanych tematów z programem autorskim.

(akta kontroli str. 636-645)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła: *Odbyłam rozmowę z nauczycielem prowadzącym zajęcia, który poinformował, że będzie opracowywał nowy program po zakończeniu cyklu prowadzonej innowacji przez rocznik, który rozpoczął naukę w naszej szkole po okresie zdalnej nauki.*

(akta kontroli str. 660)

W latach szkolnych 2020/2021 – 2023/2024 (do zakończenia kontroli) nie była wizytowana przez przedstawicieli resortu obrony narodowej. Realizacja zajęć EWS nie została objęta kontrolami zewnętrznymi ani audytem.

(akta kontroli str. 646)

Zgodnie z art. 98 ust. 1 pkt 17 ustawy Prawo oświatowe statut Szkoły zawierał zapisy dotyczące trybu składania skarg w przypadku naruszenia praw ucznia. Każdemu

uczniowi oraz jego rodzicom przysługiwało prawo złożenia skargi w przypadku naruszenia praw ucznia. Skargę w formie pisemnej należało złożyć do Dyrektora Szkoły w ciągu 14 dni od wystąpienia naruszenia praw ucznia. W przypadku gdy osobą naruszającą prawa ucznia był Dyrektor, skargę należało złożyć do Świętokrzyskiego Kuratora Oświaty za pośrednictwem Dyrektora Szkoły w terminie 14 dni od wystąpienia sytuacji naruszającej prawa ucznia⁴¹.

W Szkole założono ewidencję skarg i wniosków, zgodnie z art. 254 z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeksu postępowania administracyjnego⁴². W okresie objętym kontrolą do Szkoły nie wpłynęły żadne skargi dotyczące prowadzenia zajęć EWS.

(akta kontroli str. 130, 647-649)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość polegającą na niepełnym zrealizowaniu programu EWS w dwóch klasach, których dokumentację analizowano. Rozkład materiału dla klasy EWS zakładał 124 godziny lekcyjne, w tym 67 godzin w klasie pierwszej i 57 godzin w klasie drugiej. Klasa, która realizowała przedmiot EWS w latach szkolnych 2021/2022-2022/2023 odbyła 118 lekcji⁴³, tj. 95% zakładanych⁴⁴. Na 18 bloków tematycznych zrealizowano w zakładanym wymiarze lekcje w trzech blokach⁴⁵, a pięciu bloków⁴⁶ nie zrealizowano w ogóle. Zajęcia w ramach czterech bloków⁴⁷ tematycznych zostały zrealizowane w wymiarze większym niż zakładano w rozkładzie programowym, a pozostałe sześć⁴⁸ zrealizowano w niższym wymiarze. Klasa, która realizowała przedmiot EWS w latach szkolnych 2022/2023-2023/2024 (I półrocze) odbyła 91 godzin⁴⁹, tj. 97% zakładanych w trzech semestrach⁵⁰. Do końca I półrocza roku szkolnego 2023/2024 zrealizowano w zakładanym wymiarze (na cały okres szkolenia) lekcje dwóch bloków tematycznych⁵¹, a trzech nie zrealizowano w ogóle⁵². Zajęcia w ramach czterech bloków⁵³ tematycznych zostały zrealizowane w wymiarze większym niż zakładano w rozkładzie programowym na cały dwuletni cykl szkolenia, a pozostałe dziewięć⁵⁴ zrealizowano w niższym wymiarze.

(akta kontroli str. 223-230)

Nauczyciel EWS wyjaśnił: *Edukację wojskowo-sportową prowadziłem w ramach autorskiego programu. Do innowacji nie ma podstawy programowej, która musi być zrealizowana. Dlatego w pkt 1 zaplanowałem tematy szkolenia, które chciałem zrealizować. Innowacja pozytywnie została zaopiniowana przez Starostwo Powiatowe w Końskie i Kuratorium w Kielcach. Niestety okres pandemii w którym zawieszane były zajęcia, wprowadzono naukę zdalną, a także rozporządzenia MEiN i wytyczne MZ spowodowały, że ważniejsze stało się dbanie o zdrowie fizyczne, dobrostan psychiczny młodzieży niż trzymanie się ściśle tematyki zajęć. Również z innych*

⁴¹ § 120 pkt 2, 3 i 4 statutu Szkoły.

⁴² Dz. U. z 2023 r. poz. 775, ze zm.

⁴³ W tym w klasie pierwszej 57 i klasie drugiej 61.

⁴⁴ W tym w klasie pierwszej 87% i klasie drugiej 107%.

⁴⁵ Ceremoniał wojskowy, zagrożenia czasu wojny oraz system obronności RP.

⁴⁶ Tradycje kształcenia obronnego, prawo humanitarne, stany nadzwyczajne, struktura obrony terytorialnej kraju oraz sojusz NATO.

⁴⁷ W tym: organizacja zajęć w klasie – 150% zakładanych godzin, służba wojskowa – 125%, regulamin sił zbrojnych RP – 225% oraz strzelectwo sportowe – 233%.

⁴⁸ W tym: terenoznawstwo – 75% zakładanych godzin, musztra – 58%, organizacja obrony cywilnej – 50%, rodzaje sił zbrojnych – 50%, zagrożenia czasu pokoju -25%, zajęcia sportowo-rekreacyjne – 8%.

⁴⁹ W tym w klasie pierwszej 55 i klasie drugiej (I półrocze) 36.

⁵⁰ W tym w klasie pierwszej 82% i klasie drugiej (I półrocze) 124%.

⁵¹ Ceremoniał wojskowy i regulamin sił zbrojnych RP.

⁵² Tradycje kształcenia obronnego, stany nadzwyczajne oraz sojusz NATO.

⁵³ W tym: organizacja zajęć w klasie – 150% zakładanych godzin na cały cykl szkolenia, struktura obrony terytorialnej kraju – 150%, strzelectwo sportowe – 138% oraz służba wojskowa – 125%.

⁵⁴ W tym: system obronności RP – 75% zakładanych godzin na cały cykl szkolenia, musztra – 74%, organizacja obrony cywilnej – 50%, zagrożenia czasu pokoju – 50%, prawo humanitarne - 50%, zajęcia sportowo-rekreacyjne – 31%, zagrożenia czasu wojny – 25%, rodzaje sił zbrojnych – 25%, terenoznawstwo – 17%,

przyczyn jak święta państwowe, uroczystości patriotyczne i szkolne, dni wolne od zajęć dydaktyczno-wychowawczych na czas matur i egzaminów zawodowych, udział w zespołach nadzorujących egzaminy zewnętrzne - edukacja wojskowo-sportowa nie została zrealizowana w określonym wymiarze.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła: W ramach prowadzonego nadzoru pedagogicznego dyrektor kontroluje realizację podstawy programowej, a nie realizację zaplanowanych wszystkich tematów z danego przedmiotu. Liczba tematów nie jest tożsama z ilością godzin, które muszą być przeprowadzone. W zależności od harmonogramu roku szkolnego jak również innych okoliczności, których nie dało się przewidzieć przy tworzeniu rozkładu materiału np. pandemia, choroba nauczyciela itp. ilość zaplanowanych godzin mogła być większa niż liczba godzin zrealizowanych. W przypadku edukacji sportowo-wojskowej nie ma podstawy programowej, dlatego też liczba zrealizowanych tematów nie ma wpływu na zagrożenie niezrealizowania wymaganych zagadnień.

(akta kontroli str. 661, 671)

Powyższe wyjaśnienia nie zasługują na uwzględnienie. Zgodnie z art. 44a i 44b ust. 3 ustawy o systemie oświaty, program nauczania przedmiotów dodatkowych jest odpowiednikiem podstaw programowych kształcenia ogólnego lub efektów kształcenia i kryteriów weryfikacji w podstawie programowej kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego, w przypadku obowiązkowych zajęć edukacyjnych. Należy także zauważyć, że w programie EWS dokładnie ustalono bloki zajęć, ich tematykę i godziny realizacji.

OCENA CZĄSTKOWA

Realizacja zajęć EWS była prawidłowo i rzetelnie dokumentowana w dziennikach lekcyjnych. Bieżące ocenianie uczniów oraz końcoworoczne z EWS było dokonywane zgodnie z WSO oraz przepisami ustawy o systemie oświaty. Osoba prowadząca zajęcia z EWS posiadała odpowiednie kwalifikacje, tj. wykształcenie wyższe pedagogiczne, ukończone studia podyplomowe z *Edukacji dla bezpieczeństwa* oraz była oficerem rezerwy. Uczniowie uczestniczyli w zawodach strzeleckich oraz w uroczystościach patriotycznych. Stwierdzona nieprawidłowość polegała na niepełnym zrealizowaniu programu EWS w dwóch badanych klasach.

III. Uwagi i wnioski

Wniosek W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

1. Doprowadzenie do zgodności aneksu do innowacji pedagogicznej z programem tej innowacji.
2. Zamieszczanie rzetelnych informacji dotyczących EWS na stronie internetowej Szkoły.
3. Realizowanie zajęć EWS zgodnie z programem innowacji pedagogicznej.

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kielce,   marca 2024 r.

Kontroler
Piotr Fatalski
Główny specjalista kontroli
państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach
Dyrektor
Grzegorz Walendzik

.....
podpis

.....
podpis